15.9.2016

Tulevaisuusvaliokunta
tuv@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta (VNS 5/2016 vp) sekä valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta (VNS 6/2016 vp)

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tavoitteena on mahdollistaa toimivat ja turvalliset liikenne- ja viestintäyhteydet ja -palvelut kestävällä tavalla kasvun ja uusien digitaalisten palveluiden syntymisen tukemiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että digitaalisaatio nähdään hallitusohjelmassa globaalina megatrendinä ja maan kilpailukyvyn kannalta tärkeänä mahdollisuutena, jonka hyödyntämiseen Suomella on hyvät edellytykset. Hallitusohjelmalla tavoitellaan tuottavuusloikkaa niin julkisissa palveluissa kuin yksityisellä sektorillakin tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa. Digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla hallitus pyrkii parantamaan myös muun muassa sisäisen turvallisuuden ja oikeushoidon palvelutasoa.

Selonteoissa on kuvattu eräitä digitalisaatioon liittyviä uhkia. Uusia toimintatapoja tuleekin kehittää siten, että niihin liittyviä riskejä voidaan tehokkaasti hallita. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintakonseptien käyttöönottoa edistettäessä arvioidaan kattavaasti niihin liittyviä mahdollisuuksia ja riskejä.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä sisäisen turvallisuuden selonteossa esitettyä huomiota siitä, että ihmisten kokema luottamus viranomaisia ja toisiaan kohtaan on edellytys turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle ja hyvin toimivalle yhteiskunnalle. Kuten selonteossa on esitetty, turvallisuus on myös merkittävä kilpailutekijä, kun yritykset päättävät maantieteellisestä sijoittumisestaan.

Kuten sisäisen turvallisuuden selonteossa on edelleen todettu, yhteiskunnan arvoilla, kuten perusoikeuksien kunnioittamisella on keskeinen rooli turvallisuuden luomisessa. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy tähän huomioon ja painottaa eduskunnan aiemmin esittämän ponnen mukaisesti, että palvelujen käyttäjien oikeuksien, kuten yksityisyyden suojan ja luottamuksellisen viestin suojan säilymisestä sähköisissä palveluissa ja verkkoympäristössä on huolehdittava kaikin keinoin ja mm. kyberturvallisuuden kehittämistyössä pyritään erityisesti ottamaan huomioon näiden oikeuksien toteutuminen (EV 106/2014 vp - HE 221/2013 vp). Tämä on tärkeää huomioida myös sisäisen turvallisuuden

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite: PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kehittämistyössä, jotta suomalaisten kokema luottamus viranomaisia ja yrityksiä kohtaan pysyisi korkeana.

Ulkomaisten esimerkkien valossa verkkotiedusteluvaltuuksilla on merkitystä kansalaisten ja yritysten kokemaan luottamukseen ja vaikutuksia yritysten sijoittautumista koskeviin arvioihin. Suomessa lainsäädäntö turvaa jo nykyisin verrattain korkeatasoisen tietosuojan ja tietoturvan tason. Lainsäädäntömme muodostaa yritystoiminnalle kilpailuedun muun muassa niihin valtioihin nähden, joissa viranomaisilla on laajemmat oikeudet puuttua yksityiselämän ja viestinnän luottamuksellisuuden suojaan tietoverkoissa ja -järjestelmissä. Kilpailuedun säilyttäminen on tärkeää huomioida sisäistä turvallisuutta sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa kehitettäessä.

Sisäisen turvallisuuen selonteossa on mainittu, ettei siinä kattavasti käsitellä digitalisaatiota, kyberturvallisuutta tai liikenneturvallisuutta, vaan työtä on tarkoitus jatkaa tehtäväksi osana sisäisen turvallisuuden strategian laadintaa. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimet tukevat osaltaan myös tätä jatkotyötä.

Hallitusohjelman kärkihankkeen osana hyväksytyllä Suomen tietoturvallisuusstrategialla pyritään lisäämään digitaalisia palveluita kohtaan koettua luottamusta muun muassa puuttumalla luottamusta heikentäviin ilmiöihin kuten esimerkiksi laajamittaisiin yksityisyyden loukkauksiin ja tietoturvaloukkauksiin verkoissa. Strategian tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet antavat hyvän kuvan siitä, millaisiin toimiin tietoturvallisuuden edistämiseksi olisi jatkossa ryhdyttävä.

Korkea tietoturvan taso on edellytys tulevaisuuden yhteiskunnan turvallisuudelle. Kun yhteiskunnan keskeisimmät toiminnot digitalisoituvat, on tärkeää, että kansalaiset voivat luottaa niiden turvalliseen toimintaan. Vakavat tietoturvaloukkaukset voivat pahimmillaan uhata yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuutta. Liikenne- ja viestintäministeriössä on käynnistymässä säädöshanke, jolla saatetaan kansallisesti voimaan elokuussa voimaan tullut EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivi. Direktiivillä velvoittaa jäsenvaltiot ryhtymään toimiin tietoturvariskien hallitsemiseksi useilla eri toimialoilla.

Arkipäiväisten palveluiden edelleen digitalisoituessa, myös tavallisten kansalaisten riski joutua tieto- ja viestintärikollisuuden uhriksi voi kasvaa. Tietoturvallisuus ja kyky välttyä tietoverkkorikollisuudelta ovatkin tärkeitä edellytyksiä nykyaikaisten arjen palveluiden turvallisuudelle. Tulevaisuudessa on tärkeää edistää sitä, että markkinoilla tarjoilla olevissa hyödykkeissä ja palvelumalleissa tietoturva on sisäänrakennettua, helppokäyttöistä ja turvaa perusoikeuksien toteutumisen.

Tietojärjestelmiä voi olla vaikeaa tai mahdotonta rakentaa niin, että ne olisivat täysin tietoturvallisia. Yksi keino torjua edelleen tietoturvaloukkauksien aiheuttamia vahinkoja, on huolehtia siitä, että verkko- ja tietojärjestelmissä käsiteltävä tieto kulkee salattuna tai on muilla tavoin suojattua. Yritykset ovat velvollisia huolehtimaan järjestelmiensä turvallisuudessa esimerkiksi henkilötietojen suojaamiseksi. Selonteossa on todettu, että tietojärjestelmien kasvava salaus on kasvattanut henkilö- ja tietoteknisten poliisin resurssien tarvetta entisestään. Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että toisaalta tietojärjestelmien tekni-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

set salaus- ja suojausmenetelmät ovat erittäin tärkeä keino vähentää tietoturvaloukkauksista aiheutuvia haitallisia seurauksia ja verkkorikollisuuden uhriksi joutumista.

Digitalisaatio muuttaa myös liikenneturvallisuutta merkittävällä tavalla. Merkittävä osa liikenneonnettomuuksista on tavalla tai toisella seurausta inhimillisestä virheestä. Automaatiolla voidaan vähentää kuljettajien inhimillisten virheiden ja piittaamattomuuden vaikutusta liikennesääntöjen noudattamiseen ja onnettomuuksiin. Toisaalta tietoturvallisuus sekä tieto- ja viestintärikosten riskit tulee huomioida liikennejärjestelmää ja liikennepalveluja suunniteltaessa, kehitettäessä ja ylläpidettäessä. Kolmanneksi digitalisaatiota voidaan hyödyntää myös liikennesääntöjen ja sanktiojärjestelmän yleisestävän vaikutuksen ja erityisesti kiinnijäämisriskin tehostamiseen.

Liikenneturvallisuuden kannalta olisi tärkeää, että poliisin liikennevalvontaa ylläpidettäisiin ja kehitettäisiin liikenneturvallisuutta vaarantavien tekojen estämiseksi. Esimerkiksi automaattista liikenteen valvontaa olisi teknisesti mahdollista käyttää kustannustehokkaalla tavalla ylinopeuksien ohella muidenkin liikennerikkomusten ennalta ehkäisemiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu positiivisesti siihen, että tiedonannossa on huomioitu uusien teknologisten innovaatioiden tuomat mahdollisuudet myös sisäisen turvallisuuden lisäämisessä. Esimerkiksi liikenteen automatisaatiokehityksen seurauksena liikenneturvallisuustyö tullee merkittävästi muuttamaan muotoaan. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan parhaillaan valtioneuvoston periaatepäätöstä liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä kokonaisuudistusta tieliikennelakiin. Näillä hankkeilla poistetaan osaltaan esteitä sille, että liikenneturvallisuutta voitaisiin kehittää uutta teknologiaa ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Timo Kievari
Turvallisuusyksikön johtaja, viestintäneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi